

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. rugsėjo 18 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Stasio Gagio (kolegijos pirmininkas), Ryčio Krasausko (pranešėjas) ir Ramutės Ruškytės, sekretoriaujant Aušrai Dzičkanecienei, dalyvaujant pareiškėjo Lietuvos liaudies partijos atstovams Nendrei Černiauskienei ir Taurui Jakelaičiui, atsakovo Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos atstovui Taurui Rutkūnui, tretiesiems suinteresuotiems asmenims Alvidui Vaitkevičiui ir Vilmantui Povilaičiui, viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Lietuvos liaudies partijos skundą atsakovui Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims Algirdui Kavaliauskui, Alvidui Vaitkevičiui ir Vilmantui Povilaičiui dėl sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas Lietuvos liaudies partija (toliau – ir pareiškėjas, partija) pateikė teismui skundą, be kita ko, prašydamas panaikinti atsakovo Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – ir atsakovas, VRK) 2020 m. rugsėjo 10 d. protokolinio sprendimo Nr. P-29 dalį Nr. 5, kuria atsisakyta pakeisti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimą Nr. Sp-145, kuriuo pareiškėjo iškelti kandidatai – Vilmantas Povilaitis (kandidatų sąrašo Nr. 9, vienmandatės apygardos Nr. 71 kandidatas), Alvidas Vaitkevičius (kandidatų sąrašo Nr. 11) ir Algirdas Kavaliauskas (kandidatų sąrašo Nr. 27) (toliau – visi kartu ir kandidatai į Seimo narius) – neregistruoti kandidatais į 2020 m. Lietuvos Respublikos Seimo narius, (toliau – ir VRK protokolinis sprendimas); 2) kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą dėl Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams, taip pat dėl Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui.

2. Pareiškėjas skunde nurodo, kad partijos kandidatai į Seimo narius buvo nuteisti ne dėl sunkių ar labai sunkių nusikaltimų. Partijos atstovai VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. posėdyje žodžiu ir prieš tai raštu paaiškino, kad minėti kandidatai suklydo, kitaip suprato Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies reikalavimus, jų teistumas yra išnykęs, jie nebuvo teisti dėl sunkių ir labai sunkių nusikaltimų, todėl atitinkamai (neigiamai) atsakė į anketoje pateiktą klausimą dėl jų teistumo.

Tai reiškia, kad pareiškėjo iškelti kandidatai neregistruoti kandidatais į Seimo narius nepagrįstai, dėl padarytos techninės klaidos. VRK turėjo vadovautis Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 3 dalimi ir pareiškėjui bei kandidatams į Seimo narius nedelsiant pranešti apie jų pateiktų dokumentų trūkumus bei sudaryti jiems galimybę šiuos trūkumus pašalinti.

3. Pareiškėjo nuomone, šioje byloje egzistuoja pagrindas kreiptis į Konstitucinę Teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams, taip pat dėl Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui. Pareiškėjo nuomone, Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies reikalavimas kandidatui į Seimo narius „paskelbti, jeigu jis po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą“ yra nevienareikšmiškas, daugiaprasmis ir sunkiai suprantamas, prieštarauja teisingumo, protingumo bei sąžiningumo principams, taip pat Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams bei Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsniui, nustatantiems lygias teises Lietuvos Respublikos piliečiams dalyvauti Seimo narių rinkimuose. Pareiškėjas ir jo kandidatai į Seimo narius, nuteisti už nesunkius nusikaltimus, išnykus jų teistumui, neturėjo teisinio pagrindo manyti, kad jie privalo pranešti apie jų išnykusį teistumą. Be to, V. Povilaitį suklaidino ir Vidaus reikalų ministerijos 2020 m. liepos 22 d. pažyma dėl jo teistumo, pateikta teismui administracinėje byloje Nr. R-35-624/2020.

II.

4. Atsakovas VRK atsiliepime prašo pareiškėjo skundą atmesti.

5. Atsakovas nurodo, kad pareiškėjas skundžia VRK protokolinį sprendimą, kuris nesukelia jam jokių teisinių pasekmių. Net ir tuo atveju, jeigu teismas nuspręstų minėtą sprendimą panaikinti, liktų galioti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimo Nr. Sp-145 priedo dalis (lentelės 3, 7, 10 eilutės), kuria pareiškėjo iškelti kandidatai į Seimo narius tokiais kandidatais neregistruoti. Todėl atsakovas siūlo teismui administracinės bylos ginčo dalyku laikyti pareiškėjui teises pasekmes sukėlusį VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimą Nr. Sp-145, kurį apskūsti pareiškėjas yra praleidęs Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą, kas yra pagrindas pareiškėjo skundą atmesti. Tuo atveju, jei teismas nuspręstų praleistą terminą atnaujinti, atsakovas paaiškina, kad pareiškėjo iškelti kandidatai į Seimo narius savo anketose nenurodė, kad buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų bei kitos reikalingos informacijos, todėl VRK neregistravo jų kandidatais į Seimo narius. Atsakovas pažymi, kad minėti asmenys žinojo apie nusikalstamas veikas, nebuvo itin atidūs ir sąžiningi, todėl turi prisiimti atsakomybę, susijusią su reikalaujamų duomenų neatskleidimu. Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė tikslinti duomenis nagrinėjamu atveju galėtų būti susijusi su nurodytų duomenų apie teistumą papildymu, klaidų ištaisymu, o ne naujų duomenų apie nusikalstamas veikas pateikimu. VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. apsisprendė nepriimti sprendimo dėl 3 kandidatų, kurie pateikė teisingą, tačiau ne visą informaciją apie padarytas nusikalstamas veikas, neregistravimo kandidatais į Seimo narius. Minėtų asmenų ir pareiškėjo iškeltų kandidatų į Seimo narius situacija nagrinėjamu aspektu nėra tapati, todėl dėl jų priimant skirtingus sprendimus lygiateisiškumo principas nebuvo pažeistas.

6. Atsakovas teigia, kad pareiškėjas ir jo iškelti kandidatai į Seimo narius buvo tinkamai ir laiku informuoti apie 2020 m. rugsėjo 3 d. vykusį posėdį, ši informacija, o taip pat ir priimami sprendimai yra skelbiami viešai. VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. posėdžio metu neklaidino pareiškėjo, kad jo kandidatai į Seimo narius buvo neregistruoti 2020 m. rugsėjo 8 d., šią aplinkybę paneigia posėdžio protokolai ir vaizdo įrašas.

7. Pareiškėjo prašymas kreiptis į Konstitucinę Teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto atitikties Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams, taip pat Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui nesusijęs su administracinės bylos esme, todėl atsakovas prašo jo netenkinti.

III.

8. Trečiasis suinteresuotas asmuo Vilmantas Povilaitis atsiliepime į pareiškėjo skundą prašo jį tenkinti.

9. V. Povilaitis nurodo, kad administracinėje byloje Nr. R-35-624/2020 pateikė įrodymus, jog dirba užsienyje vairuotoju, todėl jam yra sunku sužinoti apie VRK priimamus sprendimus. VRK, vadovaudamasi Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 3 dalimi, turėjo pranešti pareiškėjui ir jam apie jo pareiškinį dokumentų trūkumus bei sudaryti galimybę juos pašalinti, tačiau to nepadarė, nors kitiems kandidatams į Seimo narius tokią galimybę suteikė. Taip pat VRK klaidino pareiškėjo atstovus ir nurodė, kad sprendimą dėl partijos keliamų kandidatų į Seimo narius priėmė 2020 m. rugsėjo 8 d.

10. Atitinkama grafa kandidato į Seimo narius anketoje nebuvo užpildyta dėl to, kad partijos keliami kandidatai į Seimo narius kitaip suprato Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies reikalavimus. Mano, kad tinkamai atsakė į klausimą dėl teistumo, nes nebuvo teistas už sunkus ar labai sunkius nusikaltimus.

11. V. Povilaitis palaiko pareiškėjo prašymą kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies atitikties Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams ir pareiškėjo skunde nurodytus tokio prašymo motyvus, taip pat pažymi, kad ne tik minėta įstatymo nuostata yra dviprasmiška ir neaiški, bet ir kandidato į Seimo narius anketa.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

12. Nagrinėjamos administracinės bylos dalykas – VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. vykusio posėdžio metu (posėdžio protokolas Nr. P-29) 5 klausimu priimto sprendimo netenkinti Lietuvos liaudies partijos prašymo pakeisti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimą Nr. Sp-145 „Dėl neregistravimo kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius asmenų, nenurodžiusių, kad teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos“ ir nelaikyti technine raštvedybos klaida, pagrįstumas.

13. Teisėjų kolegija iš prijungtos administracinės bylos Nr. R-35-968/2020 medžiagos nustatė, kad Lietuvos liaudies partija, Vilmantas Povilaitis, Alvidas Vaitkevičius ir Algirdas Kavaliauskas kreipėsi į Lietuvos vyriausiąją administracinę teismą su 2020 m. rugsėjo 14 d. skundu, prašydami panaikinti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimą Nr. Sp-145 „Dėl neregistravimo kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius asmenų, nenurodžiusių, kad teismo įsiteisėjusių nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos“, kuriuo VRK, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punktu, Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 ir 4 dalimis ir atsižvelgdama į Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktas pažymas, nusprendė neregistruoti kandidatais į Seimo narius grupės asmenų, nenurodžiusių, kad teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų, iš jų – ir Lietuvos liaudies partijos iškeltų kandidatų Vilmanto Povilaičio, Alvido Vaitkevičiaus ir Algirdo Kavaliausko. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. rugsėjo 15 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjų Lietuvos liaudies partijos, Vilmanto Povilaičio, Alvido Vaitkevičiaus ir Algirdo Kavaliausko skundą, nes jis buvo pateiktas praleidus Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje nustatytą terminą.

14. Teisėjų kolegija taip pat nustatė, kad Lietuvos laisvės partija kreipėsi į VRK su 2020 m. rugsėjo 8 d. prašymu laikyti, jog partijos kandidatai į Seimo narius duomenų apie savo teistumą kandidatų į Seimo narius anketose nenurodė dėl to, kad jie nebuvo pripažinti kaltais dėl sunkių ar labai sunkių nusikaltimų padarymo, t. y. ne dėl sąmoningo duomenų apie teistumą slėpimo, o iš esmės

dėl raštvedybos (techninės) klaidos, todėl prašė suteikti minėtiems kandidatams galimybę kandidatuoti į 2020 m. Seimo narius.

15. Kaip jau buvo minėta, VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. vykusio posėdžio metu (posėdžio protokolas Nr. P-29) 5 klausimu buvo svarstytas prieš tai minėtas Lietuvos liaudies partijos prašymas ir nutarta nekeisti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimo Nr. Sp-145 „Dėl neregistravimo kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius asmenų, nenurodžiusių, kad teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos“ ir nelaikyti technine raštvedybos klaida, nes už teisingų duomenų pateikimą yra atsakingi patys kandidatai.

16. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjas neneigia ir pripažįsta, jog jo kandidatai į Seimo narius po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažinti kaltais dėl tam tikrų nusikalstamų veikų ir šios aplinkybės nenurodė kandidatų į Seimo narius anketose, tačiau pareiškėjas nesutinka su Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 ir 4 dalių aiškinimu, mano, kad jos yra klaidinančios.

17. Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „kiekvienas kandidatas į Seimo narius turi viešai paskelbti, jeigu jis po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą. Tai jis nurodo kandidato į Seimo narius anketoje, nepaisant to, ar teistumas išnykęs, ar panaikintas. Pateikdamas šiuos duomenis, kandidato į Seimo narius anketoje asmuo privalo nurodyti apkaltinamojo nuosprendžio (sprendimo) priėmimo valstybę (vietą), šį nuosprendį (sprendimą) priėmusios institucijos pavadinimą, apkaltinamojo nuosprendžio (sprendimo) priėmimo datą ir nusikalstamą veiką, už kurią jis buvo nuteistas. Šios informacijos nurodyti neprivaloma, jeigu asmuo okupacinio režimo teismo buvo pripažintas kaltu dėl nusikaltimo valstybei. Pateikiant šioje dalyje nurodytą informaciją, kandidato į Seimo narius anketoje taip pat pažymima, kad teismo nuosprendžiu asmuo buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuri vėliau dekriminalizuota, arba kad asmuo užsienio valstybės teismo buvo pripažintas kaltu dėl veikos, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisę nelaikoma nusikalstama ar už kurią patraukimas baudžiamojon atsakomybėn laikomas politiniu persekiojimu. Vyriausiosios rinkimų komisijos leidžiamame kandidato į Seimo narius rinkimų plakate, taip pat plakate su kandidatų sąrašu prie kandidato pavardės turi būti pažymėta: „Teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos“ ir neturi būti pažymėta, jei kandidatas į Seimo narius anketoje pateikė duomenis, kad jis okupacinio režimo teismo buvo pripažintas kaltu dėl nusikaltimo valstybei, arba pagrįstai nurodė, kad teismo sprendimu jis buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuri vėliau dekriminalizuota, arba kai asmuo užsienio valstybės teismo buvo pripažintas kaltu dėl veikos, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisę nelaikoma nusikalstama ar už kurią patraukimas baudžiamojon atsakomybėn laikomas politiniu persekiojimu.“ To paties straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „jeigu kandidatas to nenurodė ir yra po 1990 m. kovo 11 d. įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos teismo nuosprendis, kuriuo asmuo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, arba yra įsiteisėjęs teismo nuosprendis, kad asmuo bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą (išskyrus atvejį, kai asmuo okupacinio režimo teismo buvo pripažintas kaltu dėl nusikaltimo valstybei), Vyriausioji rinkimų komisija jo neregistruoja kandidatu į Seimo narius <...>“.

18. Teisėjų kolegijos vertinimu, Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje yra aiškiai nustatyta, kad kiekvienas kandidatas į Seimo narius turi viešai paskelbti, jeigu jis (1) po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba (2) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada (taigi ir iki 1990 m. kovo 11 d.) buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą. Šioje teisės normoje taip pat įtvirtintas imperatyvus reikalavimas kandidatui į Seimo narius minėtą aplinkybę nurodyti kandidato į Seimo narius anketoje, nepaisant to, ar teistumas išnykęs, ar panaikintas. Tokios informacijos anketoje nurodyti neprivaloma tik tuo atveju, jeigu asmuo okupacinio režimo teismo (iki 1990 m. kovo 11 d.) buvo pripažintas kaltu dėl nusikaltimo valstybei. Nagrinėjamu atveju nenustatyta, kad pareiškėjo iškelti kandidatai į Seimo narius okupacinio režimo teismo buvo pripažinti kaltais dėl nusikaltimo valstybei.

19. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta ir detalizuota kiekvieno kandidato į Seimo narius pareiga viešai paskelbti, jeigu jis po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą. Tai jis nurodo kandidato į Seimo narius anketoje, nepaisant to, ar teistumas išnykęs, ar panaikintas.

20. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalį (2003 m. balandžio 3 d. įstatymo Nr. IX-1454 redakcija), yra nurodęs, kad ši teisės norma nustato kiekvieno kandidato į Seimo narius pareigą viešai paskelbti, jeigu jis po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą. Tai jis nurodo kandidato į Seimo narius anketoje, nepaisant to, ar teistumas pasibaigęs ar panaikintas.

21. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus ir įvertinus, kad šioje byloje neginčijamai nustatyta, jog tretieji suinteresuoti asmenys po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų, pareiškėjo ir trečiųjų suinteresuotų asmenų argumentai dėl to, kad tretieji suinteresuoti asmenys nėra padarę sunkių ar labai sunkių nusikaltimų ir kad teistumas dėl jų padarytų nusikalstamų veikų yra išnykęs, atmetami kaip teisiškai nereikšmingi.

22. Seimo rinkimų įstatymas nedraudžia nuteistiems asmenims kandidatuoti į Seimo narius (išskyrus asmenis, kurie, likus 65 dienoms iki rinkimų, yra nebaigę atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį), tačiau nustato jiems pareigą tokiu atveju viešai paskelbti duomenis apie jų atžvilgiu teismo priimtą apkaltinamąjį nuosprendį. Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto teisinio reguliavimo paskirtis – užtikrinti, kad rinkėjai, sprenddami dėl asmens tinkamumo būti Seimo nariu, gautų galinčią būti jiems reikšmingą informaciją apie kandidatus į Seimo narius. Rinkimų procese turi būti sudarytos realios galimybės aktyviają rinkimų teisę įgyvendinantiems asmenims, sprendžiantiems dėl kandidato tinkamumo būti Seimo nariu, gauti informaciją apie svarbius tokio asmens gyvenimo faktus, galinčius turėti reikšmės atstovaujant rinkėjų interesams ir tvarkant viešuosius reikalus. Rinkėjui reikšminga informacija laikytina ir tokia informacija, kad asmuo, siekiantis būti išrinktas Seimo nariu, įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos. Asmuo, kandidato į Seimo narius anketoje nurodydamas informaciją apie tai, kad jis teismo buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, turi galimybę tokią veiką konkrečiai nurodyti ir pateikti pakankamai plačią ir išsamią informaciją apie ją. Taip sudaromos pakankamos prielaidos rinkėjams tinkamai įvertinti tokią informaciją ir apsispręsti dėl asmens tinkamumo būti Seimo nariu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. rugsėjo 20 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. R⁷⁵⁶-13/2012).

23. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat yra nurodęs, jog pagal Seimo rinkimų teisinį reglamentavimą kandidatai į Seimo narius, teikdami Vyriausiajai rinkimų komisijai pareiškinius dokumentus, įskaitant užpildytą kandidato į Seimo narius anketą, privalo būti itin atidūs, sąžiningi ir prisiimti visą atsakomybę, susijusią su reikalaujamų asmens duomenų neatskleidimu (žr., pvz., 2012 m. rugsėjo 20 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. R⁷⁵⁶-13/2012). Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje nurodytos informacijos tikslingas ar nesąmoningas nuslėpimas vertinamas kaip rinkėjo teisių turėti įstatyme nustatytos apimties informaciją apie kandidatą į Seimo narius suvaržymas, darantis ar galintis daryti įtaką jo sprendimui, todėl tokio pažeidimo teisinės pasekmės – kandidato į Seimo narius registracijos panaikinimas – yra pateisinamos (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. rugsėjo 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. R⁵⁰²-16/2012).

24. Dėl nurodytų aplinkybių nagrinėjamoje byloje teisėjų kolegijai nekyla abejonių, kad VRK turėjo teisėtą pagrindą, vadovaudamasi Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 4 dalimi, priimti sprendimą Nr. Sp-145 neregistruoti trečiųjų suinteresuotų asmenų kandidatais į Seimo narius, atitinkamai ginčijamu protokoliniu sprendimu pagrįstai atsisakė minėtą sprendimą pakeisti.

25. Pareiškėjas skunde teigia, jog šiuo atveju VRK turėjo vadovautis Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyta, kad „jeigu pateikti ne visi šiame įstatyme numatyti pareiškiniai dokumentai ar juose yra trūkumų, Vyriausioji rinkimų komisija turi apie tai nedelsdama pranešti atitinkamam atstovui rinkimams“, t. y. pareiškėjui bei jo iškeltiems kandidatams į Seimo narius nedelsiant pranešti apie jų pateiktų dokumentų trūkumus bei sudaryti jiems galimybę šiuos trūkumus pašalinti. Teisėjų kolegija su šia pareiškėjo pozicija nesutinka ir pažymi, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje analizuojama norma jau yra išaiškinta analogiškame kontekste, t. y. teismas yra pažymėjęs, kad VRK, gavusi iš kandidatų į Seimo narius pareiškinius dokumentus, netikrina jų teisingumo, tačiau įvertina, ar pateikti visi reikalingi dokumentai ir juose prašoma pateikti informacija. Už pateiktos informacijos tikrumą ir teisingumą atsako patys kandidatai, o paaiškėjus, kad pateikta informacija neatitinka tikrovės, taikomos Seimo rinkimų įstatyme nustatytos pasekmės, nagrinėjamu atveju – Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 4 dalis (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. rugsėjo 4 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eR-4-438/2016; toks pat šios normos aiškinimas pateiktas ir 2012 m. rugsėjo 20 d. sprendime administracinėje byloje Nr. R⁷⁵⁶-13/2012).

26. Šiuo aspektu paminėtina, kad VRK atsiliepime nurodė, jog tretiesiems suinteresuotiems asmenims kandidatų į Seimo narius anketose nenurodžius informacijos apie tai, kad po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu jie yra pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos, VRK neturėjo galimybės iki pareiškinų dokumentų pateikimo termino pareiškėjui pranešti apie anketose nustatytus trūkumus dėl to, kad tokiais duomenimis VRK nedisponuoja. Ši informacija VRK tampa žinoma tik pasibaigus pareiškinų dokumentų pateikimo terminui, kai visų tapti kandidatais pretenduojančių asmenų duomenys pateikiami kompetentingai institucijai (Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos). Tik gavusi šią informaciją VRK atlieka gautų duomenų ir visų kandidatų į Seimo narius anketose pateiktų duomenų sulyginimą. Šiomis aplinkybėmis nėra pagrindo netikėti. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo argumentai dėl to, kad VRK nagrinėjamu atveju netinkamai taikė Seimo rinkimų įstatymo 39 straipsnio 3 dalies nuostatas, atmetami.

27. Pareiškėjas skunde nurodo, kad V. Povilaitį suklaidino ir Vidaus reikalų ministerijos 2020 m. liepos 22 d. pažyma dėl jo teistumo, pateikta teismui administracinėje byloje Nr. R-35-624/2020. Teisėjų kolegija iš Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2020 m. liepos 22 d. pažymos Nr. 14R-202045 „Dėl įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro duomenų apie fizinį asmenį“ nustatė, kad joje yra nurodyta, kada, kokių teismų procesiniais sprendimais, už kokias veikas ir kokiomis bausmėmis buvo nuteistas minėtas asmuo. Ši pažyma yra išsami ir aiški. Pareiškėjas nedetalizuoja, dėl kokių pažymoje nurodytų aplinkybių V. Povilaitis buvo suklaidintas, todėl su tuo susiję pareiškėjo argumentai atmetami kaip nepagrįsti.

28. Atsakydama į teismo posėdyje pareiškėjo ir trečiųjų suinteresuotų asmenų pateiktą argumentą dėl kandidato į Seimo narius anketos 9.2 punkte esą klaidinančiai formuluojamo klausimo, teisėjų kolegija pažymi, kad pastarojo klausimo formuluotė savo turiniu atitinka Seimo rinkimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalį. Todėl nėra jokio pagrindo šios formuluotės vertinti kaip klaidinančios.

29. Pareiškėjas skunde suformulavo teismui prašymą kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimo dėl parašų rinkimo atitikties Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams, taip pat dėl Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 7 dalies atitikties Konstitucijos 18 straipsniui. Taip pat, pareiškėjo nuomone, Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies reikalavimas kandidatui į Seimo narius „paskelbti, jeigu jis po 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu bet kada buvo pripažintas kaltu padaręs sunkų ar labai sunkų nusikaltimą“ yra nevienareikšmiškas, daugiaprasmis ir sunkiai suprantamas, prieštarauja teisingumo, protingumo bei sąžiningumo principams, taip pat Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams bei Seimo rinkimų įstatymo 2 straipsniui, nustatantiems lygias teises Lietuvos Respublikos piliečiams dalyvauti Seimo narių rinkimuose. Pareiškėjas ir jo iškelti kandidatai į Seimo narius, nuteisti už

nesunkius nusikaltimus, išnykus jų teistumui, neturėjo teisinio pagrindo manyti, kad jie privalo apie tai pranešti.

30. Teisėjų kolegija visų pirma pažymi, kad pagal Konstitucijos 110 straipsnio 2 dalį į Konstitucinį Teismą galima kreiptis tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai. Tik tokiu atveju teisėjas sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą, prašydamas spręsti, ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją. Vadinasi, į Konstitucinį Teismą galima kreiptis esant dviem sąlygoms: 1) jei teismui kyla pagrįsta abejonė, kad nuostata gali prieštarauti Konstitucijai; 2) tokia nuostata, kurios konstitucingumu abejojama, yra taikoma nagrinėjamoje byloje. ABTĮ 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jeigu yra pagrindas manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą, ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar tas įstatymas atitinka Konstituciją. Aiškindamas šią ABTĮ nuostatą, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra nurodęs, kad klausimas dėl teismo kreipimosi į Konstitucinį Teismą yra bylą nagrinėjančio teismo diskrecija ir pagrindu teismui kreiptis į Konstitucinį Teismą su atitinkamu paklausimu gali būti tik paties bylą nagrinėjančio teismo pagrįstas manymas (pagrįstos abejonės) dėl taikytino teisės akto atitikimo Konstitucijai (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2007/2012). Šalių pozicija šiuo klausimu nėra lemiamą ir teismui nėra privaloma.

31. Pagal Konstituciją pagrindas inicijuoti konstitucinės justicijos bylą Konstituciniame Teisme yra konkrečią bylą nagrinėjančiam teismui kilusios abejonės dėl toje byloje taikytino teisės akto atitikties Konstitucijai, kurios privalo būti pašalintos, kad teismas galėtų priimti teisingą sprendimą (baigiamąjį aktą) (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2320/2012). Taigi, pareiga kreiptis į Konstitucinį Teismą atsiranda tik tuo atveju, jei teismas suabejoja byloje taikytino įstatymo ar kito teisės akto atitiktimi Konstitucijai.

32. Pirmiausia pažymėtina, kad pareiškėjo minimu Seimo rinkimų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir 38 straipsnio 7 dalimi pareiškėjo skundas nėra grindžiamas, šios teisės normos reguliuoja kitus teisinius santykius, nei kilo ginčas šioje administracinėje byloje, todėl minėtos Seimo rinkimų įstatymo nuostatos netaikytinos nagrinėjamoje byloje. Tuo tarpu dėl Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies atitikties Konstitucijos 29 ir 55 straipsniams teisėjų kolegijai nekyla jokių pagrįstų abejonų. Kaip jau buvo minėta Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalis yra aiški ir konkreti, dėl jos turinio išsamiai pasisakyta šiame teismo sprendime paminėtoje teismų praktikoje. Pareiškėjo minimame Konstitucijos 29 straipsnyje nustatyta, kad „įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs“ (1 dalis), „žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu“ (2 dalis), o 55 straipsnyje – „Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia, tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu“ (1 dalis), „Seimas laikomas išrinktu, kai yra išrinkta ne mažiau kaip 3/5 Seimo narių“ (2 dalis), „Seimo narių rinkimų tvarką nustato įstatymas“ (3 dalis). Pareiškėjas nepateikia konstituciškai pagrįstų argumentų, kokiu būdu Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalis prieštarauja prieš tai paminėtoms Konstitucijos nuostatoms, teisingumo, protingumo bei sąžiningumo principams, ir kodėl pažeidžia, kaip nurodo pareiškėjas, lygias teises Lietuvos Respublikos piliečiams dalyvauti Seimo rinkimuose. Teisėjų kolegija pažymi, kad Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta atitinkama asmenų, siekiančių dalyvauti Seimo rinkimuose, informavimo pareiga apie padarytą nusikalstamą veiką, joje nurodytiems asmenims minėtą pareigą įvykdžius, jų teisės dalyvauti Seimo narių rinkimuose nėra ribojamos.

33. Atsižvelgiant į šio Sprendimo 30 – 32 punktuose išdėstytus argumentus, teisėjų kolegijai nekyla abejonų dėl Seimo rinkimų įstatymo 98 straipsnio 3 dalies nuostatų atitikties Konstitucijai, todėl pareiškėjo prašymas kreiptis į Konstitucinį Teismą netenkinamas.

34. Apibendrinama teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. vykusio posėdžio metu (posėdžio protokolas Nr. P-29), sprendama dėl 5 klausimo,

teisėtai ir pagrįstai atmetė pareiškėjo Lietuvos liaudies partijos prašymą pakeisti VRK 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimą Nr. Sp-145 „Dėl neregistravimo kandidatais į Lietuvos Respublikos Seimo narius asmenų, nenurodžiusių, kad teismo įsiteisėjusiu nuosprendžiu (sprendimu) buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamos veikos“ ir nelaikyti technine raštvedybos klaida. Teismas neturi pagrindo naikinti teisėtą sprendimą, kuris savo turiniu neprieštaruoja aukštesnės galios teisės aktams (ABTĮ 91 str. 1 d. 1 p.). Remiantis tuo, kas išdėstyta, pareiškėjo skundas dėl protokolinio sprendimo panaikinimo atmetamas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 88 straipsnio 1 punktu, 126 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo Lietuvos liaudies partijos skundą atmesti kaip nepagrįstą.
Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Stasys Gagys

Rytis Krasauskas

Ramutė Ruškytė